

Ще близько 4,5 млн. європейців через економічну кризу втратять роботу в 2009 році. Такий прогноз представила європейська організація працедавців "Business-Europe". А за прогнозом Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), рівень світового безробіття в 2010 році перевищить 10% - вперше з 90-х років минулого століття.

Безробіття - це дещо більше, ніж економічне лихо. Воно завдає також великих соціально-психологічних збитків. Втрата роботи істотно знижує життєвий рівень працівника, завдає йому морально-психологічної травми внаслідок відчуження себе зайвою для суспільства людиною.

Погріщук Борис Васильович
Вінницький інститут економіки
Тернопільського національного
економічного університету
м. Вінниця

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕРНОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Зернопродуктовий підкомплекс регулює раціональне поєднання основних галузей сільськогосподарського виробництва. Для України нарощування виробництва зерна має стратегічне значення з метою підйому національної економіки, тому що при успішному його розвитку створюються умови для подолання кризового стану ряду суміжних галузей.

Виробництво зерна в Україні традиційно тривалий історичний період посідає одне з основних місць у розвитку сільського господарства як галузі, якій належить пріоритетне значення в забезпеченні продовольчої безпеки країни, слугує сировинною базою для виготовлення ряду промислових товарів, належить до важливих джерел створення кормових ресурсів для розвитку тваринництва, має визначальну роль у формуванні експортних поставок продовольчих товарів держави. Це зумовлюється наявністю сприятливих ґрунтово-кліматичних і соціально-економічних умов для розвитку зернового господарства, вигідним геополітичним розташуванням країни на Європейському континенті. Україна належить до провідних держав-зерновиробників світу.

До числа пріоритетних завдань і стратегічних цілей України відноситься нарощування виробництва зерна за умови збереження родючості ґрунту, водних ресурсів, рослинного і тваринного генетичного потенціалу, а також широкого застосування інноваційних та екологічних технологій [1, с.4].

У процесі здійснення аграрної реформи, переходу до ринкової економіки виникли деструктивні явища в розвитку сільського господарства, посилилась руйнація його матеріально-технічної бази, що призвело до породження тривалої кризової ситуації в галузях аграрної сфери, значного зменшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, зниження його ефективності, погіршення постачання населенню харчових продуктів.

На даний час у зерновиробництві спостерігається підвищення рівня врожайності, що пояснюється зниження трудових, матеріальних і фінансових затрат на виробництво продукції шляхом впровадження прогресивних ресурсозберігаючих технологій, впровадженням у виробництво нових сортів та гібридів.

Аналіз свідчить, що за останні роки на світовому зерновому ринку пріоритетного значення набуває український ячмінь, насамперед на технічні цілі. Це зумовлюється високими його якісними характеристиками біологічного і хімічного складу щодо використання як сировини для пивоварної промисловості.

На іноземному продовольчому ринку зростає попит на зерно високоякісної ярої пшениці, передусім вирощеної у степових регіонах України.

Головною передумовою формування зернопродуктового підкомплексу є те, що сукупність процесів виробництва, заготівлі, транспортування, переробки зерна переростає у цілісну систему, функціонування елементів якої підпорядковане єдиній меті - виробництву кінцевих продовольчих продуктів [2, с.39].

При переході до ринкових відносин подальший розвиток продуктивних підкомплексів повинен відбуватися у напрямку створення тісно інтегрованих систем по виробництву кінцевої продукції. При цьому розподіл прибутку від реалізації кінцевої продукції між підприємствами складових галузей дозволить забезпечити їх економічні інтереси.

Рівень ефективності виробництва зерна, зберігання й переробки в значній мірі визначається ефективністю використання інвестованого капіталу, раціональним його розподілом, залученням інноваційних технологій, собівартістю продукції, прибутку й рентабельності діяльності суб'єктів господарювання.

Державна інвестиційна політика має здійснюватись з метою регулювання капіталовкладень, структурної перебудови виробництва, його технічного та технологічного оновлення і модернізації.

Державна підтримка зернового господарства в ринкових умовах має виражатися у закупівлі зерна у товаровиробників і регулюванні мінімальної ціни; в продажі і орієнтації на розширення експортних ринків; у лізингу техніки, придбаної за рахунок бюджетних коштів і під бюджетні гарантії; у субсидюванні елітного насіння; створення страхового насінневого фонду на випадок стихійних лих; у регулюванні умов зберігання зерна через ліцензування діяльності елеваторів.

З метою забезпечення безперервності процесів виробництва необхідно створити перехідні запаси зерна і зерно продуктів. Запаси зерна здійснювати у формі виробничих, товарних, страхових і резервних фондів, на основі яких формується державний і регіональний продовольчий фонд. При цьому зерно виробничі господарства будуть знаходитися у взаємовідносинах з хлібоприймальними і зернопереробними підприємствами різних форм власності і господарювати за декількома напрямками: формування державних ресурсів зерна за рахунок виконання об'ємів державних замовлень, забезпеченості фінансовими, кредитними і матеріально-технічними ресурсами за гарантованими закупівельними цінами; продаж вільних залишків зерна за ринковими цінами зернопереробним, хлібоприймальним підприємствам, торговим посередниками на товарно-сировинній біржі за ф'ючерсними і форвардними цінами.

Постанова Кабінету Міністрів України "Про подальший розвиток ринку зерна в Україні" від 24 вересня 2007 р. № 1062 [3] передбачила прискорення заходів, спрямованих саме на формування повноцінного ринкового середовища для товаровиробників, посередників, оптових і роздрібних покупців при мінімальних витратах бюджету, оскільки значна їх частина після років перебудови все ще знаходиться на початковому етапі розвитку.

Перспективи зовнішньоекономічних операцій обов'язково повинні взаємоузгоджуватись із станом і перспективами розвитку транспортної інфраструктури. У перспективі нарощування пропозиції зерна стримуватиметься, головним чином, низькою платоспроможністю господарств. Зростання попиту останніх пов'язано із підвищенням їх доходів, що може досягатись за рахунок бюджетної підтримки, державного регулювання процесу перерозподілу прибутків різних груп ринкових суб'єктів на користь товаровиробника, а в умовах обмеженості бюджетних асигнувань, також за рахунок впровадження нових форм взаємовідносин між ринковими суб'єктами.

На нашу думку, доцільно встановити принципово нові форми і методи ринкових взаємовідносин між товаровиробниками і покупцями, створити інфраструктуру, яка б забезпечила ефективну взаємодію попиту і пропозиції зерна, зерно продуктів, використати переважно фінансово-економічні важелі при розробці адміністративно-правових методів координації і управління процесами. Це у свою чергу потребує розробки системи контракції; перспективних схем забезпечення застави продукції; авансування та інших підходів, заснованих на широкому використанні механізму реалізації економічних стимулів і санкцій на основі взаємної матеріальної зацікавленості і відповідальності учасників.

Список використаної літератури

1. Економика производства зерна (с основами организации и технологи производства) / : монографія / [Бойко В.И., Лебидь Э.М., Рыбка В.С. и др.]; под ред В. И. Бойка. – К.: ННЦ ИАЕ, 2008. – 400 с.
2. Воронянська О.В. Стан зернопродуктового комплексу України // Вісник Сумського державного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит. -2000.- №1.-С 234-236.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про подальший розвиток ринку зерна в Україні» від 24 вересня 2007 р. № 1062». - К.: Урядовий вісник -2007.- 107с.

К.е.н. Щєбликіна Інна Олександрівна
економіко-гуманітарний факультет в м. Мелітополі
Запорізького національного університету

СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ

У економіці країн світу в сучасний період склалися і продовжують складатися відповідні співвідношення між ринковим і державним регулюванням. Причому ці регулятори можуть мати різну питому вагу в економічній системі суспільства. Систему з найменшим втручанням держави визначають як систему вільного ринку; з найбільшою часткою втручання — як централізовано-планову, або командну; і приблизно з середньою часткою втручання — як змішану економіку.

Система змішаної економіки у сучасних умовах є домінуючою в світі. Що стосується України, то її економіка переважну частину ХХ ст. розвивалася як економічна система централізовано-планового типу. Починаючи з 90-х років економічна система України трансформується у напрямі посилення ролі ринкових регуляторів. Економічна система змішаного типу зберігає деякі риси, що притаманні вільному ринку. Зберігається значна, як правило переважаюча, частка приватної власності. "Змішаною" називають економіку ще й тоді, коли беруть до уваги співіснування різних форм власності. В змішаній економіці США, наприклад, розподіл підприємств за формами власності на ресурси (у процентах до загальної кількості) складає: приватні без використання найманої праці — 70%; приватні з використанням найманої праці — 28%; державні — 2% [2]. У країнах зі змішаною економікою сформувалась нова роль держави. Державне втручання в економіку є об'єктивно необхідним для будь-якої системи: ринкової чи командно-адміністративної. В останній держава бере на себе усі права і обов'язки з виробництва і розподілу товарів і послуг. Однак така система, як засвідчує історичний досвід, показала свою неефективність. У ринковому господарстві держава не має права вільно розпоряджатися ресурсами, капіталом й виробленими товарами — це прерогатива виробників і споживачів. І все ж регулюючі функції держави набувають важливого значення.